

УДК 7.012:684.45(045)

Сідорова О. І.*Старший викладач. Кафедра дизайну інтер'єру.*

dhara.astro@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-4611-2150.

Сідорова М.-Ю. А.*Студентка 2 курсу. Кафедра дизайну інтер'єру.*

julike96@gmail.com

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФРОНТАЛЬНОЇ КОМПОЗИЦІЇ В ДИЗАЙНІ (НА ПРИКЛАДІ ШАФИ-ПЕРЕГОРОДКИ)

Анотація: у статті розглянуто особливості свідомого використання фронтальної композиції в дизайні на прикладі шафи-перегородки. Проектування шафи-перегородки було запропоновано студентам напрямку «дизайн» як розрахунково-графічна робота в другому семестрі першого курсу. В процесі проектування студенти мали вирішити три завдання: створення образно-виразної форми шафи-перегородки відповідно певному типу простору, свідоме використання засобів художньої виразності композиції відповідно призначенню шафи-перегородки, використання певних пропорційних систем та прийомів у побудові її структури. Щоб надати фронтальній композиції особливої виразності використовувалось поєднання криволінійних та прямокутних форм з підпорядкуванням елементів обраній домінуючій формі.

В результаті дослідження було виявлено що розміри, пропорції, зміна масивності форм, домінування контрасту чи нюансу, метру чи ритму, вибір певних прийомів та кольорів, а також співвідношення між простором і масою впливають на характер фронтальної композиції і залежать від функціонального призначення виробу (в даному випадку шафи-перегородки) та характеру і типу інтер'єрного простору.

Ключові слова: фронтальна композиція, шафа-перегородка, засоби художньої виразності композиції, прийоми побудови, пропорції, співвідношення маси і простору, образне та кольорове рішення.

Постановка проблеми. Фронтальна композиція є складовою майже усіх витворів дизайну. Мало хто з дизайнерів свідомо користується законами, засобами та прийомами побудови фронтальної композиції. Тому проблема виявлення особливостей свідомого використання фронтальної композиції в дизайні є актуальною.

Аналіз останніх досліджень. Барташевич А.А., Дягилев Л.Е., Климин Р.М., Перелигіна Л.Г. [1] та Шлеюк С.Г. [7] дослідили використання законів та засобів композиції а також роль художнього образу в дизайні меблів.

Психологічні аспекти викладання творчих дисциплін розглянули Басова Н. В. [2], Дружинін В.М. [3].

Кузнецова І.О. [4,5] дослідила особливості формоутворення сучасних меблів масового виробництва та фактори, що впливають на формоутворення меблів: умови виробництва та використані матеріали, а також особливості змісту та викладання дисципліни «Основи формоутворення».

Третьяк Ю.В. [6] розглянула питання становлення й розвитку сучасного дизайну з позицій органічного підходу.

Проведений аналіз показав, що особливості використання фронтальної композиції в дизайні досліджені недостатньо і потребують додаткового дослідження.

Мета статті полягає у виявленні особливостей свідомого використання фронтальної композиції в дизайні на прикладі шафи-перегородки.

Виклад основного матеріалу. Фронтальною називається композиція, яка розвивається вздовж двох фронтальних координат - горизонтальної та вертикальної. Третя координата (глибина) дуже незначна порівняно з першими двома. Фронтальна композиція сприймається глядачем завжди фронтально. Якщо фронтальна композиція має досить значні розміри вона може сприйматися: або під час руху до неї, або під час руху вздовж неї. Приклади фронтальної композиції: фасади будівель, фасади меблів, шафи, перегородки, пам'ятні знаки тощо.

Розглянемо особливості фронтальної композиції на прикладі шафи-перегородки. Проектування шафи-перегородки було запропоновано студентам напрямку «дизайн» Національного авіаційного університету як розрахунково-графічна робота в другому семестрі першого курсу.

Шафа-перегородка поєднує дві функції – збереження речей та відокремлення різних за призначенням частин простору, тому вона повинна мати два повноцінних фасади та закриті і відкриті полиці та шухляди. В процесі проектування студенти мали вирішити три завдання. Перше завдання полягало у створенні образно-виразної форми шафи-перегородки відповідно певному типу простору. Друге завдання передбачало свідоме використання засобів художньої виразності композиції (симетрія та асиметрія, динаміка та статика, контраст та нюанс, метр та ритм, певні співвідношення суцільних мас та простору, масштаб) відповідно призначенню шафи-перегородки. Третє завдання полягало у використанні певних пропорційних систем та прийомів у побудові її структури.

Найбільш характерним для фронтальної композиції є масивність елементів та розташування головної вісі і взаємно перпендикулярних граней паралельно вісям координат. Але з метою надання фронтальній композиції більшої емоційної виразності нерідко використовується поворот, зсув або нахил елементів. Основні прийоми розташування композиційних елементів у фронтальній композиції: примикання, з інтервалами, врізка, зсув, поворот, нахил (Рис.1). Останні три прийоми треба використовувати з обережністю, оскільки вони приводять до значного включення простору і можуть спричинити руйнування фронтальної композиції.

Щоб надати фронтальній композиції особливої виразності використовують поєднання криволінійних та прямокутних форм з підпорядкуванням елементів обраній домінуючій формі (Рис.1). Важливим засобом художньої виразності композиції в побудові шафи-перегородки є використання масштабу та масштабності, що дозволяє знайти оптимальні співвідношення розмірів шафи з розмірами приміщення та пропорціями людського тіла.

Для створення гармонії цілого і його частин у фронтальній композиції потрібне свідоме застосування усіх законів та засобів композиції, особливо повторення і чергування подібних елементів - ритму та метру (Рис.2), а також пропорційної побудови.

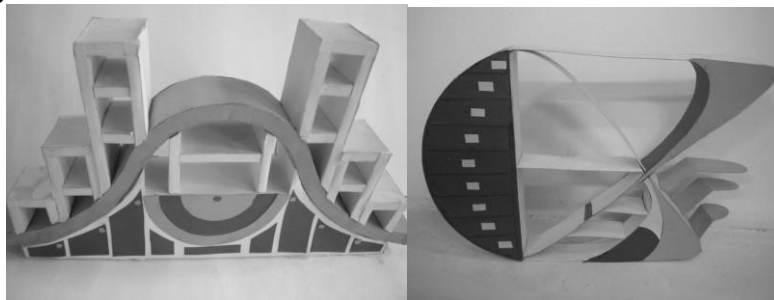

Рис.1. Використання криволінійних та прямокутних форм, а також прийомів «примикання», «інтервали», «нахил» в побудові шафи-перегородки.

Метро-ритмічні ряди відкритих та закритих полиць і шухляд приймають активну участь у створенні образного рішення та додають динаміки композиції шафи-перегородки. Застосування метричних рядів надає шафі статичності, стійкості, заспокоює глядача. Ритмічні ряди, навпаки, сприяють створенню активного руху в композиції шафи, пробуджують інтерес до осмислення її структури, і взагалі, сприяють активізації мислення.

Для побудови гармонійної композиції шафи-перегородки було запропоновано одну з наступних пропорційних систем: «золотий перетин», ряд Фібоначчі, систему вписаних квадратів або систему прямокутників та їх діагоналей. Особливо зручними для студентів у геометричній побудові

структури шафи-перегородки виявились «золотий перетин», система вписаних квадратів, а також ряд Фібоначчі. Завдяки використанню останнього основні розміри шаф по висоті та членування мас дорівнювали 210см., 130см., 80см., 50см., 30см.

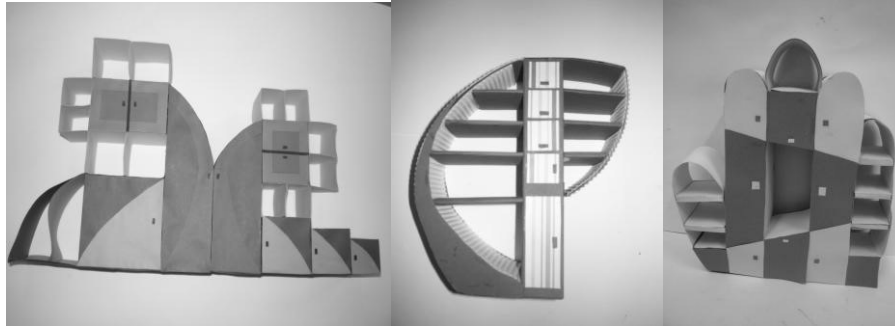

Рис.2. Використання метричного та ритмічного повторення полиць та шухляд у створенні образного рішення шафи-перегородки.

В побудові композиції шафи-перегородки домінування ритму або метру полиць і шухляд, контрастних чи нюансних елементів залежить від характеру та типу інтер'єрного простору.

Для проектування шафи-перегородки було запропоновано 4 типи простору: дитячий заклад (садок або дитяча кімната), офіс, кафе-ресторан, вітальня.

Найбільш масивною в простих геометричних формах з регулярною метричною структурою розроблялась шафа-перегородка для офісу (Рис. 3). Її композиція часто була побудована на основі пропорційної системи вписаних квадратів, а в її структуру були включені годинник або елементи-трансформери, які надавали можливість створювати додаткове робоче місце. Кольорове вирішення шафи-перегородки для офісу було досить стриманим, монохромним або використовувались два спокійних кольори теплої або холодної кольорової гами.

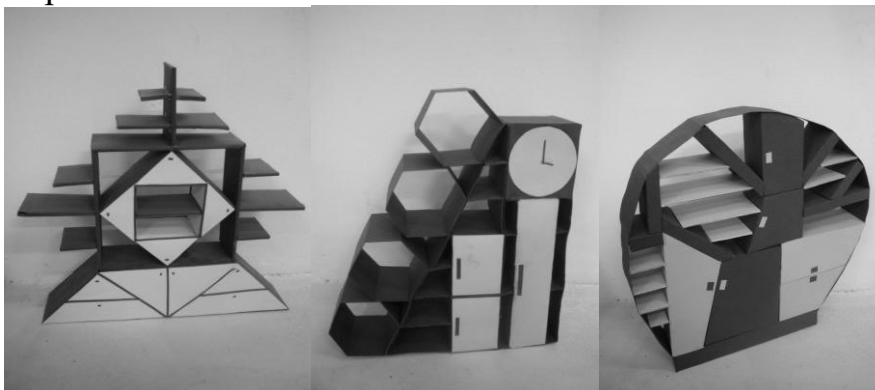

Рис. 3. Шафи-перегородки для офісу.

В композиції шафи-перегородки для дитячого садка часто були використані елементи гри: гойдалки, гірка, канат, що спричинило значне включення простору. Такі шафи нерідко мали образне рішення, менші розміри, більш дрібний масштаб, поліхромне кольорове рішення (Рис.4).

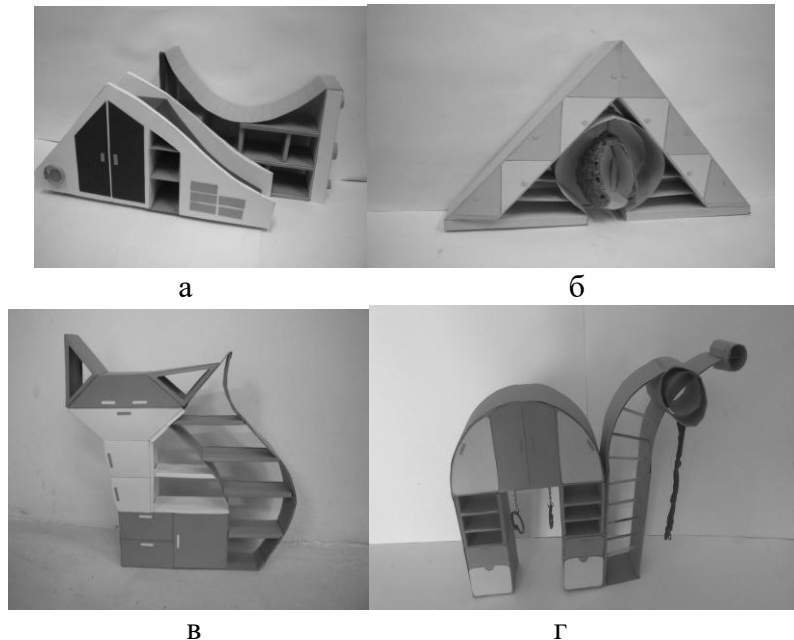

Рис. 4. Шафи-перегородки для дитячої кімнати. Включення в структуру шафи перегородки елементів гри: а) – гірки, б) – гойдалки. Образні рішення: в) – лисиця, г) – равлик.

Найбільш динамічне рішення з контрастними елементами, яскравими кольорами, застосуванням таких прийомів як нахил, інтервали, зсув, ритмічними повторами полиць і значним включенням простору мало місце у композиції шафи-перегородки для ресторану (кав'ярні) та для вітальні (Рис.5).

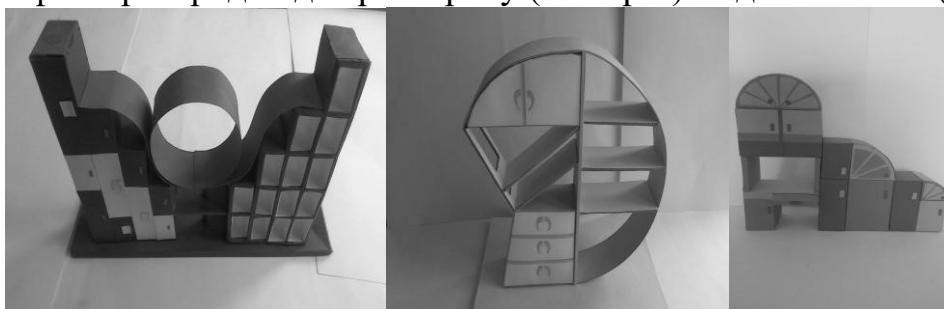

Рис.5. Шафи-перегородки для ресторану, кав'ярні та вітальні.

В статті використані роботи студентів 1 курсу груп 101, 102 інституту ННІАП НАУ: Веклич М., Макарової Л., Федоренко І., Ярмолевич Л.,

Земцової П., Макерова А., Дубиняк А., Сідорової М.-Ю., Прибінської О., Смілянського І.

Висновки. Розміри, пропорції, зміна масивності форм, домінування контрасту чи нюансу, ритму чи метру, вибір певних прийомів та кольорів, а також співвідношення між простором і масою впливають на характер фронтальної композиції і залежать від функціонального призначення виробу (в даному випадку шафи-перегородки) та характеру і типу інтер'єрного простору.

Література:

1. Барташевич А.А., Дягилев Л.Е., Климин Р.М., Перельгина Л.Г. Основы композиции и дизайна мебели. — Ростов н/Д: Феникс, 2004. — 192 с.
2. Басова Н.В. Педагогика и практическая психология. — Ростов н/Д: Феникс, 1999. — С. 146.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. — СПб.: Питер, 2000. — С. 177.
4. Кузнецова І.О., Залізко Ю.В. Особливості формоутворення сучасних меблів масового виробництва / Теорія і практика дизайну: зб. наук. праць. — К.: «Дія», 2014. Вип. 6. — С. 88-94.
5. Кузнецова І.О. Особливості змісту дисципліни "Основы формоутворення" в НАУ / Теорія та практика дизайну. - 2016. - Вип. 10. - С. 78-85.
6. Третьяк Ю.В., Корпусова А., Клещова А. Основні закономірності формоутворення в органічному дизайні / Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. — К.: «Компрінт», 2016. Вип. 10. — С. 189-197.
7. Шлеюк С.Г. Художественный образ и композиция в дизайне мебели периода XVIII — начала XXI веков: дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / — М., 2005. — 200 с.

Аннотация

Сидорова Е.И. Старший преподаватель. Кафедра дизайна интерьера.
Сидорова М.-Ю.А. Студентка второго курса. Кафедра дизайна интерьера.
Национальный авиационный университет.

Особенности фронтальной композиции в дизайне (на примере шкафа-перегородки).

В статье рассмотрены особенности сознательного использования фронтальной композиции в дизайне на примере шкафа-перегородки. Проектирование шкафа-перегородки было предложено студентам направления «дизайн» как расчетно-графическая работа во втором семестре первого курса. В процессе проектирования студенты должны были решить три задачи: создание образно-выразительной формы шкафа-перегородки соответствующей определенному типу пространства, сознательное использование средств художественной выразительности композиции, соответствующих предназначению шкафа-перегородки, использование определенных пропорциональных систем и примов в построении ее структуры. С целью

достижения художественной выразительности композиции использовалось объединение криволинейных и прямоугольных форм с соподчинением элементов доминирующей форме. В результате исследования выявлено: размеры, пропорции, смена массивности форм, доминирование контраста или нюанса, метра или ритма, выбор определенных примов и цветов, а также соотношений между пространством и массой влияет на характер фронтальной композиции и зависит от функционального назначения изделия (в данном случае шкафа-перегородки) и характера и типа интерьерного пространства.

Ключевые слова: фронтальная композиция, шкаф-перегородка, средства художественной выразительности композиции, приемы построения, пропорции, соотношения массы и пространства, образное и цветовое решение.

Annotation

Sidorova O.I. Senior lecturer. Department of interior design. Sidorova M.-J. Student of second year . Department of interior design . National Aviation University.

Features of the frontal composition in design (by the example of cabinet-partition).

The article considers the peculiarities of a conscious use of frontal composition in design. On the example of a cabinet-partition. The design of cabinet-partition as a calculation and graphic work was offered to the students of design department in the second semester of the first year. In the design process the students had to make three tasks. The first task was to create a figuratively-distinct form of a cabinet-partition according to a certain type of space. Students were offered 4 main types of space different according to their purpose (office, kindergarten or children's room, restaurant or cafe, living room). The second task was the conscious use of certain means of artistic expressiveness of the composition (symmetry and asymmetry, dynamics and statics, contrast and nuance, meter and rhythm, certain correlations of solid masses and space, scale) in accordance with the designation of a cabinet-partition. The third task was to use certain proportional systems and techniques in constructing its structure. To give the frontal composition a special expressiveness, a combination of curvilinear and rectangular forms was used, with the subordination of elements to the chosen dominant form.

Dimensions, proportions, change of massive forms, metro-rhythmic rows, the dominance of contrast or nuance, the choice of certain techniques and colors, as well as the relationship between space and mass affect the nature of the frontal composition and depend on the functional purpose of the product (in this case, closet-partition) and on the nature and type of interior space.

Key words: frontal composition, cabinet-partition, means of artistic expressiveness of composition, methods of construction, proportions, mass-space ratio, figurative and color solutions.